З нагоды

ЧАС ПРЫРОДЫ

Што для аховы біяразнастайнасці робіцца ў нашай краіне

Біяразнастайнасць ахоплівае 8 мільёнаў відаў на планеце — ад раслін і жывёл да грыбоў і бактэрый, а таксама экасістэмы, у якіх яны знаходзяцца, і генетычную разнастайнасць у межах асобных відаў. У выніку чалавечай дзейнасці гэтае багацце можа знікнуць, закрануўшы і самога чалавека, — бо, не клапоцячыся пра прыроду, мы не клапоцімся пра сябе. У нашай краіне гэта добра разумеюць.

Фота Валерыя КАВАЛЁНКА.

— Натуральныя экасістэмы займаюць больш за палову тэрыторыі Беларусі, — расказаў **начальнік упраўлення біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Мікалай СВІДЗІНСКІ.** — Іх плошча складае 11,7 мільёна гектараў, ці 56,4 % тэрыторыі краіны. Гэта лясы (75 % натуральных экасістэм), хмызнякі, натуральныя лугавыя тэрыторыі, балоты, водныя аб'екты (рэкі, азёры, сажалкі). Чакаецца, што ў выніку работы, якая будзе праводзіцца ў наступныя пяць гадоў, доля такіх зямель павялічыцца і складзе 58,5 % ад агульнай плошчы Беларусі.

У краіне працягваецца работа па наданні міжнароднага статусу асабліва ахоўным прыродным тэрыторыям. Створана трансгранічная ААПТ «Запаведнае Паазер'е», якая ўключае два нашы заказнікі — «Чырвоны Бор» і «Асвейскі», а таксама расійскі нацыянальны парк «Себежскі». Ёсць пэўныя планы па развіцці турызму на такіх тэрыторыях, пры гэтым важна вытрымліваць баланс паміж захаваннем прыроды і патрэбамі турыстаў.

Сёння дзеянні чалавека павінны быць накіраваны на памнажэнне прыродных багаццяў. Гэта не толькі беражлівае стаўленне да жывёльнага і расліннага свету, але і абарона ад інвазійных чужародных відаў раслін і дзікіх жывёл. У прыватнасці, Мінпрыроды актуалізавала пералік такіх відаў. Цяпер у гэты спіс уключаны чырвонавухая чарапаха, янотападобны сабака, норка амерыканская, сумнік гіганцкі, баршчэўнік Сасноўскага, рабінія лжэакацыя і іншыя. Яны наносяць сур'ёзную шкоду навакольнаму асяроддзю, абарыгенным відам раслін і жывёл, біялагічнай разнастайнасці.

Як паведаміў **генеральны дырэктар Навукова-практычнага цэнтра НАН Беларусі па біярэсурсах Аляксандр ЧАЙКОЎСКІ,** створана сістэма маніторынгу чужародных відаў жывёл і раслін, устаноўлены асноўныя шляхі іх пранікнення, вызначаны найбольш уразлівыя да новых інвазій экасістэмы, сфарміраваны «чорны спіс» інвазійных відаў жывёл і раслін. Сёлета выйдзе ў свет другое, пашыранае выданне «Чорнай кнігі» інвазійных відаў жывёл Беларусі. У ім прадстаўлены звесткі пра пяць відаў паразітычных арганізмаў, шэсць відаў водных беспазваночных, 45 наземных беспазваночных, тры віды рыб, адзін від рэптылій і тры віды млекакормячых.

У нашай краіне вядзецца вялікая работа па аднаўленні папуляцый рэдкіх і знікаючых відаў жывёл. Напрыклад, у 2018 годзе былі адлоўлены асобіны кумжы звычайнай, што дазволіла забяспечыць закладку трох тысяч штук аплодненых ікрынак у інкубатары. Працягваецца фарміраванне лакальных папуляцый сцерлядзі ў басейнах рэк Дняпра і Прыпяці. Адноўлены тры папуляцыі шыракапалага рака ў азёрах, дзе раней гэты від знік.

Вучонымі НПЦ па біярэсурсах летась ініцыяваныя даследаванні па распрацоўцы комплексу мерапрыемстваў, накіраваных на падтрыманне ўстойлівага стану папуляцыі еўрапейскага вугра ў Беларусі і на сумежных тэрыторыях. Прааналізаваны дынаміка і эфектыўнасць зарыблення гэтым відам вадаёмаў басейна Нёмана; складзены карты-схемы сучаснага распаўсюджання вугра ў беларускіх вадаёмах, выяўлены перашкоды для яго міграцыі ў межах тэрыторыі нашай краіны ў басейне Нёмана і праведзены шэраг іншых даследаванняў. На гэты год запланавана распрацоўка сумеснага трансгранічнага беларуска-літоўскага плана кіравання рэсурсамі еўрапейскага вугра.

Міністэрства лясной гаспадаркі таксама ўдзельнічае ў рэалізацыі мерапрыемстваў Нацыянальнага плана дзеянняў па захаванні і ўстойлівым выкарыстанні біялагічнай разнастайнасці на 2016—2020 гады. Цяпер у Беларусі ажыццяўляецца адна з найбольш паспяховых праграм па захаванні і павелічэнні колькасці жывёл — рассяленне высакароднага аленя. За апошнія чатыры гады ў нашай краіне расселена больш за 3,5 тысячы гэтых жывёл. У параўнанні з 2006 годам колькасць казулі вырасла на 180 %, а высакароднага аленя — на 330 %.

Выклікае пэўную заклапочанасць колькасць рысі — па выніках падлікаў у 2020 годзе яна склала ўсяго 1045 асобін. Вядома, што ў некаторых раёнах Беларусі папуляцыя гэтага драпежніка блізкая да аптымальнай, у іншых — значна меншая. Па словах Аляксандра Чайкоўскага, аптымальная колькасць рысі для нашай краіны — больш за 1500 асобін. Цяпер распрацоўваецца план кіравання яе папуляцыяй.

Маргарыта ДРАЗДОВА.

Дарагія сябры, калегі!

Паважаныя суайчыннікі і госці Беларусі!

Ад усёй душы віншую вас з Сусветным днём навакольнага асяроддзя, а эколагаў — з прафесійным святам!

Хачу падзякаваць прафесіяналам-эколагам і грамадскім дзеячам за ўнёсак у ахову атмасфернага паветра, вады і зямлі, а таксама кіраўнікам прадпрыемстваў, якія зніжаюць негатыўнае ўздзеянне вытворчасці на навакольнае асяроддзе, усім жыхарам нашай краіны, якія разумеюць, што ад паважлівага стаўлення да прыроды залежыць яе чысціня, а значыць, і будучыня нашых дзяцей і ўнукаў.

У Зямлі няма іншых рук і сэрцаў, акрамя нашых, і каму, як не нам, несці адказнасць за стварэнне якаснага жыцця для наступных пакаленняў!

Сёння праблемы экалогіі стаяць у шэрагу самых важных, вызначаючы ўзровень дабрабыту ўсёй сусветнай цывілізацыі. Захаваць родную прыроду, зберагчы чыстае паветра і карысныя выкапні для наступных пакаленняў — наша агульная задача.

Дзякуючы зладжанай рабоце і рашучым дзеянням спецыялістаў-эколагаў і грамадскасці год ад году паляпшаецца наша з вамі асяроддзе пражывання, скарачаюцца выкіды забруджвальных рэчываў у атмасферу і водныя аб'екты, аднаўляюцца дзясяткі гектараў раней парушаных зямель, водна-балотных угоддзяў, лясных масіваў. У наша грамадства ўсё больш інтэнсіўна прыходзяць «зялёныя» тэхналогіі, устойлівыя мадэлі спажывання і вытворчасці, экалагічна дружалюбны лад жыцця.

Шчыра жадаю ўсім, хто цяпер працуе ў шэрагах абаронцаў прыроды, поспехаў у рэалізацыі задуманага, новых здзяйсненняў, падтрымкі вашых калег, родных і блізкіх. Шчасця вам, здароўя і дабрабыту!

Дарагія сябры, прафесіяналы і ўсе, хто па поклічы душы называе сябе эколагам!

Упэўнены, што сумеснымі намаганнямі мы зможам зберагчы і прымножыць унікальную прыроду нашай роднай Беларусі.

Андрэй ХУДЫК,
міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Ведай нашых!

ЛЮБОЎ ДА ЗЯМЛІ

Як адраджаецца маладзёжны геалагічны рух у Беларусі?

Геалогія — навука вельмі цікавая і карысная. Нездарма дзіцяча-юнацкі геалагічны рух быў папулярны ў Савецкім Саюзе. У Расіі і некаторых краінах СНД ён развіваецца і цяпер амаль бесперапынна. Там шмат тэматычных школ і клубаў, і дзеці займаюцца з вельмі ранняга ўзросту. У Беларусі ж гэты кірунак пачаў аднаўляцца толькі з 2017 года. Падтрымліваць хлопцаў і дзяўчат, якія робяць першыя крокі ў геалогіі, а таксама моладзь, што вырашыла звязаць сваё жыццё з гэтай навукай, — адна з важных задач Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.

Вярнуць цікавасць

Першая і пакуль адзіная каманда «Юныя геолагі Беларусі» сфарміравалася ў нашай краіне тры гады таму. Тады Мінпрыроды прапанавала навучэнцам Мінскай сярэдняй школы № 53, якія ўжо займаліся геалогіяй пад кіраўніцтвам настаўніцы геаграфіі Жанны Гвозд, прыняць удзел у Міжнароднай палявой алімпіядзе юных геолагаў у рамках XI Усерасійскай адкрытай палявой алімпіяды. Заручыўшыся падтрымкай НВЦ па геалогіі, беларускай кампаніі з прыватным капіталам, геаграфічнага факультэта БДУ і асабіста Дзмітрыя Курловіча, загадчыка кафедры глебазнаўства і зямельных інфармацыйных сістэм геафака БДУ, які таксама выступіў кіраўніком каманды, хлопцы і дзяўчаты змаглі за кароткі тэрмін падцягнуць свае веды. Вынікам такой грунтоўнай падрыхтоўкі стала заваяваная імі на алімпіядзе «бронза», а яшчэ праз два гады (менавіта з такім інтэрвалам праходзіць Міжнародная алімпіяда) — «серабро».

chips-journal.ru

— Нашы юныя геолагі паказваюць вельмі добрыя вынікі. Асабліва ўлічваючы іх невялікі вопыт у палявых алімпіядах у параўнанні з тымі ж расійскімі камандамі. Неаднаразова мы атрымлівалі пахвальныя водгукі на адрас нашых хлопцаў і дзяўчат ад калег з Мінпрыроды Расіі, што не можа не выклікаць гонару і жадання расці далей, — адзначае **начальнік галоўнага ўпраўлення прыродных рэсурсаў Мінпрыроды Васіль КОЛБ.** — Неабходна развіваць маладзёжны геалагічны рух, каб у нас былі падобныя каманды па ўсёй краіне. Школьнікі павінны ведаць, што ёсць такая важная прафесія — геолаг, якая ўключае ў сябе мноства напрамкаў. Для гэтага праводзяцца алімпіяды і конкурсы. Спадзяёмся, іх з кожным годам будзе больш.

(Заканчэнне на 10-й стар.)